

Vuoden 2026 talousarviokehityksen tarkistaminen

Kaupunginhallitus 02.09.2025 § 268
4034/02.02.00/2025

Valmistelijat / lisätiedot:

talousjohtaja Marja-Leena Martikainen, puh. 044 718 2153

taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva, puh. 044 718 2788

etunimi.sukunimi(at)kuopio.fi

Päätösehdotus

kaupunginjohtaja Soile Lahti

Kaupunginhallitus hyväksyy liitteenä olevan vuoden 2026 talousarvion euromääräisen kehityksen kaupungin palveluille ja 75 miljoonan euron investointien nettotason koko kaupungille ohjaamaan valmistelua lautakunnissa.

Päätös

Merkitään, että talousjohtaja Marja-Leena Martikainen ja taloussuunnittelupäällikkö Jaana Kuuva olivat läsnä pykälässä esittelemässä asiaa ja he poistuivat kokouksesta asian esittelyn jälkeen.

Kaupunginhallitus hyväksyi yksimielisesti kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.

Merkitään, että tämän pykälän jälkeen käsiteltiin pykälä 273 (Kaupunginhallituksen muut asiat).

Selostus

Talousarvion laadinnan lähtökohtana on kaupunginvaltuuston 16.5.2022 vahvistama Kuopio 2030 -strategia, johon talousarvion toiminnan tavoitteiden valmistelu perustuu. Kaupunkitasoiset, valtuustoon nähden sitovat tavoitteet valmistellaan osana talousarvion valmistelua.

Talousarviokehityksessä kaupunginhallitus määrittelee reunaehdot lautakunnille talousarvion laatimiseksi. Kaupunginhallitus asetti 26.5.2025 kokouksessaan -330,8 milj. euron toimintakatekehityksen koko kaupungin tasolle. Tuossa vaiheessa laskelman vuosikate oli 53,6 milj. euroa ja alijäämä - 0,3 milj. euroa. Valtuustokauden vaihduttua kesäkuun alussa, on tarpeen tehdä uusi tilannearvio ja jakaa kehys kaupungin palveluille lautakuntien talousarvioesitysten valmistelua ohjaamaan. Kehyksen tarkistuksessa on hyödynnetty kaupungin talouden tuoretta tilannekuvaa kuluvaan vuoden toisessa osavuosikatsauksessa ja valtiovarainministeriön talousarvioesitystä valtion vuoden 2026 valtion budjetiksi. Kehyksen tarkistamiseen on lisäksi vaikuttanut elokuussa päivitetty kuntakohtainen veroennustekehikko. Investointiohjelma vuodelle 2026 pidetään talouden tasapainotusohjelmassa suunnitellulla 75 milj. euron tasolla ja sen mukaisesti on tarkasteltu lainanottotarvetta ja vaikutusta kaupungin rahoituskustannuksiin.

Tarkistettu koko kaupungin toimintakatekehys vuodelle 2026 on käytännössä muuttumaton ja se päättyy yhteensä -330,6 milj. euroon. Vertailukelpoinen muutos (sote-kiinteistöjen yhtiöittämisen vaikutus eliminoitu laskelmasta) koko kaupungin osalta vuoden 2025 tilinpäätösennusteeseen verrattuna on + 3,2 %.

Muutokset kehyslaskentaan aiheutuvat verotuloennusteesta, joka on suhdannetilanteen vuoksi pienentynyt 1,2 milj. euroa. Työllisyystilanne syö verotuloja jo kuluvana vuonna ja madaltaa lähtötasoa ensi vuoteen, vaikka verotulojen kasvuprosentin on arvioitu olevan lähes 5 %:n luokkaa. Vuoden 2026 verotuloarviossa on hyödynnetty Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön kuntakohtaisia laskelmia, joihin on arvioitu kuntatalouteen kohdistuvat toimenpiteet vuodelle 2026. Kaupungin oma väestösuunnite, arviot työllisyystilanteen kehityksestä sekä kunnallisverotukseen tehtävät vähennysmuutokset ovat pohjana kunnallisverotuloille, joka on sisällytetty talousarviokehykseen. Kiinteistöveron veropohja-arvio on pidetty käytännössä kuluvan vuoden tasolla rakentamisen heikon suhdanteen vuoksi. Talouden tasapainotusohjelman linjausten mukaisesti kunnallisverotuloarvioon on lisätty 1,0 milj. euroa. Valtionosuudet on sisällytetty kehykseen valtiovarainministeriön kuntakohtaisen laskelman pohjalta, mutta samalla on tehty riskiarvio mahdollisista koko kuntakenttään kohdistuvista leikkauksista. Tilanne täsmentyy valtion budjettivalmistelun edetessä. Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuudet tulevat pienenemään, koska vuonna 2025 kaupunki sai valmistavan opetuksen aikaisempiin vuosiin liittyneen merkittävän kertaluonteisen valtionosuuskorjauksen.

Tarkistettu talousarviokehys päättyy tuloarvioiden korjauksen jälkeen – 3,0 milj. euron tulokseen vuonna 2026. Alijäämän supistuminen etenee talouden tasapainotusohjelman linjausten mukaisena, vaikka kehystä tarkistetaan kevään eurotavoitetta huonommaksi vuosikatteen ja alijäämän osalta. Vuosikate on 50,8 milj. euroa, jolla saavutetaan taloustilanteeseen nähden riittävä tulo-rahoitus investoinneille. Kaupunki kuitenkin velkaantuu lisää.

Palveluille annettava toimintakatekehys on tiukka. Se edellyttää, että talouden tasapainotusohjelmassa päätetyt linjaukset mm. palveluverkkomuutoksista saatavista kustannushyödyistä sisällytetään talousarvioon. Lisäksi johtamisjärjestelmän uudistuksen tulee vähentää menoja käytännössä kaikissa palveluissa. Kehykseen pääsemiseksi palveluissa tulee tarkastella ennakoluulottomasti henkilöstömenoja ja asettaa selkeät tavoitteet työhyvinvoinnin paranemiselle sekä työssäolopäivien lisäämiselle. Koko kaupungin tasolla henkilöstösuunnittelua kehitetään, jotta voidaan hyödyntää yli palvelurajojen syntyviä mahdollisuuksia toimintojen virtaviivaistamiseen. Henkilöiden eläköitymisen ja muiden henkilöstövaihdosten yhteydessä on välttämätöntä, että korvaavaan rekrytointiin suhtaudutaan erittäin kriittisesti ja toimenkuvia tarkastellaan huomioiden tulevaisuuden vaatimukset. Kertaluonteisesti vaikuttavana toimenpiteenä voidaan edelleen käyttää henkilöstön palkattomia vapaita ja lomarahojen vapaaksi vaihtoa. In-house yhtiöiden kanssa jatketaan keskusteluja palveluostojen määristä, hinnoista ja yhteistyön toimintatavoista. Kaupungin yhteisiä ict-, talous- ja palkkahallinnon menoja on leikattava. Hanketoiminnalla on oltava tuottotavoite.

Teknisenä muutoksena toimintakatekehykseen vaikuttavat hallinnon tukipalveluissa tapahtuneet organisointi- ja henkilöstömuutokset, joiden nettovaikutus koko kaupungin tasolla on nolla. Kehys annetaan vuoden 2025 rakenteen mukaisena, mikä talousarviovalmistelun edetessä muokataan johtamisjärjestelmän uudistuksen 1.1.2026 sisältöä vastaavaksi.

Lautakuntien ja jaostojen tulee esittää vuoden 2026 tuloarviot ja määrärahat ja keinot toimintakatetavoitteeseen pääsemiseksi talousarvion valmisteluajataulun mukaisesti viimeistään 19.9. Sitä ennen käydään kaupunginhallituksen puheenjohtajan, lautakuntien puheenjohtajien, keskeisten viranhaltijoiden ja talousjohdon kesken neuvottelut talousarvioesityksiin sisällytettävistä muutoksista ja talouden tasapainotustoimenpiteistä.

Kaupunginjohtajan talousarvioesitys julkaistaan 9.10.2025, josta se etenee kaupunginhallituksen käsittelyyn 21.10. Kaupunginvaltuusto päättää veroprosenteista 17.11. ja talousarviosta 1.12.

Toimivallan peruste

Hallintosääntö 68 §

Vaikutusten arviointi

Päätösten vaikutusten ennakkoarviointia ei tehdä, kun kyse on asiakokonaisuudesta mistä on lainsäädännössä säädetty tai muussa kuntaa koskevassa ohjeistuksessa määrätty. (KH 21.10.2024 § 293).

Liitteet 4034/2025 Tarkistettu kehyslaskelma 2026